

RINGEBU | FÅVANG
HUSFLIDSLAG

KOLROSING

Ragnhild Borgen Hauge

Kolrosing

Kolrosing er en dekorasjonsteknikk som har vært brukt gjennom uminnelige tider. Den har blitt benytta på tre, bein og horn. Navnet sitt har den vel fått av at det ble brukt kol som fargestoff, blanda med litt olje.

Teknikken krever lite utstyr, men kan gi et utrolig vakkert og varig resultat. Vi trenger:

- 1 Emne
- 2 Liten kniv
- 3 Fargestoff
- 4 (Lin)olje
- 5 Sandpapir eller rasp.
- 6 Blyant til å tegne på mønster.

1. Emne.

Som emne til å dekorere på, velger vi en hard og jevn tresort som bjørk, men hassel, eine, lønn og frukttré kan også brukes. Men det er viktig at overflata er tørr og høvla glatt og fin. Er den litt «rufsete», vil fargepigmenta absorberes ujevnt, og vil få en urein og utydelig dekor.

Skal en dekorere inne i et skeiblad f. eks., må en først få overflata glatt med sandpapir. For å beskytte overflata mot uønska farge, kan en smøre på voks, og fjerne den til slutt med en sikling.

I samisk håndverk(duodji) blir kolrosing blir brukt mest på bein, horn og bjørk.

2. Kniv.

Jeg foretrekker kniv med kort blad, men en kan bruke nesten hvilken som helst slags kniv, bare den er skarp. Skal det være grove markeringer, kan en lage to parallelle snitt tett inntil hverandre, eller en spiss «geisfuss» (v-forma treskjærerjern). Favorittkniven min er hjemmelaga med knivblad laga av en bit av et baufilblad. Ved geometriske mønster kan en også benytte treskjærerjern med forskjellige skulper (krumninger).

3. Fargestoff.

Som nevnt har teknikken fått navnet sitt etter rosing-/tegning med kol. Ved å rote litt i ovnen finner en lett en kolbit som en kan gni mot et sandpapir eller rasp. På samme måten kan en få pigmentpulver av en bit tørka furubark. Dette gir en mørk, gyllen brunfarge. Gråor gir en lysere rødbrun farge.

4. Olje.

Fra gammelt av ble det brukt dyrefett, men i dag blir det mest brukt kokt linolje. Kokt linolje er å foretrekke, fordi den tørker mye raskere enn rå linolje. Linolje kan gi et gulaktig treverk. En kan også bruke andre oljer, som f.eks. flytende parafin. Denne gir hverken lukt eller smak, og egner seg på ting som er i berøring med mat. Men den er ikke så holdbar til å beskytte overflata og det bør derfor påføres et nytt strøk i blant.

5. Framgangsmåte.

Tegn først på mønsteret på emnet. En kan selvsagt først tegne på et papir, og overføre det på emnet. Det går også an å risse i treet uten å ha tegna på noe mønster, dersom en føler seg trygg på utforminga og rissinga. Mønsteret risses så inn i emnet ved å presse/dra kniven rett og jevnt ned i veden. Det er lurt å begynne med rette og korte streker.

I blant er det lurt å feste emnet f. eks. i en høvelbenk, slik at en kan bruke begge hendene ved skjæringa. Når en tar et nytt tak med kniven, blir det lett kantete. Derfor er det best å lage så lange og sammenhengende riss som mulig, for å få til god linjeføring. **Og er et feilriss først kommet i veden, blir det der for alltid.**

Etter rissinga gnir en fargestoffet godt ned i knivsporet, og tørker av det overflødige. Deretter gnir en olja godt inn i vedoverflata. Nå kommer mønsteret fram og kontrastene blir klare og fine. Overflødig olje tørkes bort med fille eller papir. Olja gjør at dekoren og overflata blir sterk. I blant blander jeg først sammen fargepulver og linolje til en «graut» og gnir denne blandinga godt inn i mønsteret med fingeren. Etterpå tørker en av det overflødige. Til slutt gnir en overflata med et knivskaft el.l. slik at snittflata «brettes» tilbake.

Ragnhild Borgen Hauge, 2021.

EKSEMPEL:

1. Tegne på mønster

2. Skjæring av mønster i vinkelrett snitt. Emnet er festet i høvelbenken slik at en kan bruke begge hendene.

3. Mønsteret gnidd inn med fargestoff og kol.

4. Påført linolje.

ULIKE PRODUKTER MED KOLROSING:

